

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 2. julija 1914.

Leto VI.

Evharistični shod na Zaplazu.

Na dan sv. Ane, v nedeljo, 26. julija t. l. bo v Lurdu, kjer deli Marija milosti in poživlja vero krščanskih narodov, sklep evharističnega shoda z veliko procesijo sv. R. T. Ta procesija bo skoro gotovo največja cerkvena slovesnost tekočega leta, ko se bo Gospodu v zakramentu ljubezni dala spodobna čast.

Tudi Slovenci smo veren narod, ki ljubimo Marijo. Skoro nikjer po svetu ni toliko Marijinih romarskih cerkva, kakor jih imamo po naši domači zemlji, skoro nikjer po svetu se ne izmoli toliko rožnih venecv, kakor po kmečkih hišah slovenskih dežel.

Ljubezen do Jezusa v sv. R. T., molitev pred tabernaklom in prejemanje sv. zakramenta se je kakor mogočen poživljajoči ogenj vnela povsod in vodila ljudi k viru vseh milosti. — Na dan, ko se bo v Lurdu obhajal svetovni evharistični shod, bodo katoličani po vseh krajih zemlje napravili slovesne shode v čast sv. R. T., da pokažejo združeni z romarji v Lurdu svojo vdanost do Jezusa in Marije. Mi takrat ne moremo v Lurd. Gotovo bodo pa materine oči naše Kraljice na isti dan gledale tudi na slovenske dežele, na vse, ki bodo na njenih božjih potih slovesno praznovali ta veseli praznih. Najlepše in največje, kar se da doseči, moramo ta dan napraviti verni Slovenci.

Na Zaplazu, na naši dolenski božji poti se bo napravil na dan sv. Ane velik shod za fante in može. Imeli bomo slovesno procesijo z Najsvetejšim iz Čateža na Zaplaz, gori slovesno mašo in rožni venec, uro molitve za može in fante ter verski shod zunaj; nazadnje sklepni govor in litanije.

Čemu pa ta slovesna prireditev in čemu le za fante in može?

Neznaten je bil začetek naše vere. V revne jaslice je prišel Sin božji, v Nazaretu je kot delavec živel, sovražen je hodil po rojstni deželi in učil, nazadnje je dal samega sebe v spomin v zakramentu sv. R. T. in za nas na križu umrl.

Njegovi učenci so šli po svetu in v nemali ljudi za nauk križanega Boga. Svet je bil še bolj sprijen, kakor je zdaj. Apostoli in njih nasledniki so zbirali vernike vsak večer k slovesnim shodom, kjer so se pri maši in obhajilu nazvali novega duha Kristusovega in s tem duhom so prekvasili vso človeško družbo, ki je dala prelepi cvet svoje gorečnosti v svetnikih in mučencih, ki so Bogu v dar dali svoje življenje. Oni sužnji, oni skromni delavci, oni nesrečni trpini, ki so imeli tako malo dobrega na svetu, so dosegli s svojo ljubeznijo do Kristusa in življenjem po sv. veri zmago krščanstva.

Dandanes se vzdiguje novo poganstvo in brezverstvo. Vsi veste, kako se dela proti Kristusu in Cerkvi, kakšno je zapeljevanje in pohujšanje, kakšne nevarnosti povsod, da se verniki prestrašeni povprašujejo: »Kaj bo iz tega, kam bomo prišli, če bo šlo to tako naprej?«

V teh časih je stopila božja in naša Mati v Lurdu zopet na svet in klicala: »Pokora, pokora, pokora!« Povabila je ljudi na to svojo božjo pot in naročila, naj se ji zida kapelica. Tu so začeli v velikih procesijah sv. R. T. častiti tudi Jezusa. Ljudje so si rekli: »Če že Marijina priprošnja toliko premore, kaj bo šele storilo goreče zaupanje do Jezusa, pravega Boga v sv. zakramentu!« Začela so se v Lurdu ona številna obhajila in mogočne procesije v sv. R. T., ki so povzdignile versko gorečnost in izprosile veliko čudežnih ozdravljenj.

Morebiti se je ravno pri teh procesijah in obilnih molitvah pred tabernaklom zaslužila milost, da je sv. Oče vse vernike povabil k vsakdanjemu prejetanju sv. zakramenta.

Svetovni kongres se bo v Lurdu zahvalil Bogu za vse milosti, ki so nam došle po sv. zakramentu in materi Mariji. Ker se po možeh največ pohujšanja in zapeljevanja izvrši, se mora tudi po možeh enkrat dati javno zadoščenje. Može in fantje so pa najrajši sami med sabo.

Na Zaplaz torej gremo, da pokažemo enkrat svojo živo vero in zaupanje v Marijo, na Zaplaz gremo, da bomo popolno združeni z zborovalci v Lurdu, ki bodo na sv. kraju prosili blagoslova vesoljnemu svetu, na Zaplaz gremo, da se poživimo v veri in izprosimo božjega blagoslova za našo domovino. — Res, treba bo po težkem delu v tednu napraviti dolgo pot in žrtvovati nekaj nočnega spanja. Poznamo naše verne može in fante. Kaj so jim mar te male težave?

Tam na Zaplazu pa ne bo kak navadni shod mož in fantov. Cel narod se izroči Mariji in počasti najsvetejši zakrament. Kot zastopnik škofov pride njegov generalni vikar, v imenu dežele pride deželni glavr, ki bo sam šel za procesijo in popoldne v govoru zunaj slavil Marijo, katero je že sam v Lurdu sedemkrat počastil, prišli bodo naši poslanci, v imenu ljudstva bodo prišli župani in občinski odborniki, ki bodo nesli v znamenje žive vere goreče goreče sveče za Najsvetejšim, katere bodo kakor značajni može tudi sami pošteno plačali, Orli bodo nastopili, tudi drugi može bodo nastopili z gorečimi svečami, fare pošljejo svoja farna bandera. Na tisoče in tisoče mož in fantov bo pričalo, da smo Slovenci še veren narod, ki zaupa na pomoč najsv. matere in milost sv. zakramenta. Ne bomo prišli gori, da bi se kazali, mi pridemo molit. Imeli bomo skupno uro molitve. Da nas bo Bog raje uslišal, moramo biti čistega srca. Pridite torej može kolikor največ mogoče že zvečer k spovedi. Na Čatežu bo čakalo več spovednikov. Res, delo je, daleč je, toda za enkrat se že odtrga, saj se gre za čast

božjo in našo mater Marijo. Ženske naj ta dan raje doma ostanejo.

Spored bo sledeči:

Zvečer ob 7. uri litanije. V nedeljo začetek sv. maš na Čatežu ob pol 5. uri; prva služba božja ob pol 6. uri s skupnim obhajilom. Ob 8. uri v Čatežu: Veni sancte Spiritus. Potem slovesna procesija z Najsvetejšim na Zaplaz, tam govor in slovesna maša. Po maši sv. rožni venec. Popoldne od pol 2. do pol 3. ure skupna ura molitve pred Najsvetejšim. Potem zunaj verski shod, kjer govori dr. Šusteršič in dr. Lampe. Ob 5. uri v cerkvi sklepni govor, pete litanije Matere božje in zahvalna pesem. — Prosite božjega blagoslova za to veliko delo, ki naj poživi med nami versko gorečnost. Kdor more naj pride zraven, ker bomo imeli veliko in lepo slovesnost.

Jur Doza.

Leta 1514. je dal granski nadškof in primas ogrski v cerkvah v Budimpešti prebrati pismo papeža Leona X., ki je pozivalo priprosto ljudstvo po deželi na križarsko vojsko zoper Turke.

Bila je velika sila. Gospodarji v deželi so bili mažarski magnati, ki so zatirali in trpinčili priprosto ljudstvo. Kralji in grofi so mislili, da kmečki sin še škof ne more postati. Leta 1266. je bil za nadškofa v Zagrebu izvoljen duhovnik Šimat, katerega kralj Bela IV. ni hotel potrditi, ker je bil kmečkega rodu. Iz Rima je dobil kralj opomin in svarilo: »da je vsak človek enako rojen in vsak enako diha pod istim nebom isti zrak. V tem oziru ni razločka med revežem in bogatinom, med kmetom in kraljem. Nag pride človek na svet in ga zapusti brez zakladov. Papeži ne bodo reveža nikdar zapustili in ga vedno varovali.« Tako je mogočnega kralja cerkev poučila.

Ogrsko plemstvo se je v istem času polastilo s silo vse zemlje. Le 25 rodovin je imelo nad polovico ogrskega polja v last. Janez Zapolja, ki je hotel pozneje kralj postati, je imel svojih posestev do 282 km², skoro trikrat toliko, kakor je cela Kranjska dežela velika.

To bogato plemstvo ni maralo krvave vojske s Turki. Zaprli so se visoki gospodje v utrjene gradove in pustili Turke pustošiti po ubogi deželi. Če je bila pa sila, so se radi s Turki proti kristjanom zavezali. Sodobni zgodovinar te plemiče tako-le popisuje: »Nimajo več lepega življenja, ne poguma, ne dobrega imena. Odlikujejo se le v pohlepnosti, zavratnosti in lažnjivosti. Krivično si prikradejo službe, se tožijo in krivo pričajo, ne držijo zakonske zvestobe in so vedno nenasitni. Velike gostije obhajajo brez kraja in konca. Popolno so se pomehkužili, zgodaj se postarajo. Postali so nesposobni za varstvo domovine. Lagati znajo dobro in obrekovati. Če kdo resnico govori, ga

zaničujejo in pobijejo. Vero zaničujejo, kmeta pa neusmiljeno živega derejo.

Ubogi kmetje so imeli že nad 20 let poprej slabe letine in kužne bolezni. Ko se je razglasil papežev poziv, naj vsi graščaki in kmetje primejo za orožje in gredo s križarsko vojsko nad Turke, so se plemenitaši poskrili po gradovih, kmetje so se pa začeli zbirati okoli Pešte. Dobili so v znamenju križarske vojske na prsa rdeči križ — in se imenovali križarji. Za poveljnika jim je nadškof imenoval Jurja Doza, ki je bil sam plemenitega rodu in se je zelo odlikoval v vojski zoper Turke.

Ko so gospodje v gradovih videli, da bi znali kmetje priti do veljave, so jim začeli braniti križ zoper Turke sprejeti. Kdor ni bil slepo pokoren, je bil najhujše kaznovan in nazadnje zavratno umorjen. Ker so kmetje kljub strašnemu preganjanju odhajali h križarjem, so začeli graščaki žene preganjati in male oroke moriti. Uboga družina je morala okusiti vso pokvarjenost in brezsrčnost hudobne gospode.

Število križarjev je naraslo na 40 tisoč mož. Ko so izvedeli, kaj se doma godi, je zavrelo med njimi. Čete kmetov so šle po ogrski nižavi in osvojile Segedin in druga važna mesta. Prišli so do Temešvara, katerega je branil Štefan Batori. V mestu je zmanjkalo živeža. V skrajni sili je poslal poveljnik poslanca k mogočnemu Janezu Zapolja prositi pomoči. Naglo je ta zbral svoje hajduke in hitel nasproti kmetom. Dne 14. julija l. 1514., torej pred 300 leti je prišlo do krvave bitke pred Temešvarom.

Jur Doza je navduševal pred bojem svoje zveste: »Zatiralci kmetov so istega tatarskega rodu, kakor Turki. Tem trinogom velja naš boj.« — V sredi je poveljeval sam, na desni njegov brat, na levi pa menih Lazar. — Zapolja je napadel. Kmetje, slabo oboroženi, so se vendar krepko držali. Ali proti težkim oklepom in močni konjenici sovražnika, kateri sta poveljevala Matija Bruc in Mar. Andrašič, niso vzdržali. — Doza je bil ranjen in ujet. Zapolja je prodril središče. Ko so bili brez poveljnika, so začeli kmetje naglo bežati, plemenitaši pa za njimi. Nastalo je grozno klanje. Gnali so jih nekaj proti deroči reki, kjer so vsi potonili, vse druge so brez usmiljenja pobili. Do 20.000 kmetov je bilo le na ta dan pokončanih. Plemstvo je zmagalo popolno, Doza je imel biti kronan za kmečkega kralja.

Na trgu Temešvaru so napravili železen tron, na katerega so Jurja skoro brez obleke postavili. Pod železnim tronom so cigani zakurili, da je postal čisto rdeč. V roke so Dozi dali razbeljeno železo in na glavo posadili razbeljeno krono. Do 60 Jurjevih prijateljev so popred več dni stradali. Zdaj so jih pripeljali h kmečkemu kralju in jim obljubili pomiloščenje, če bodo plesali okoli svojega kralja in pri vsakem odmoru odtrgali en kos mesa z lastnimi zobmi iz Jurjevega telesa.

Ciganska godba je svirala, ti ubogi reveži so pa plesali okoli gorečega trona. Pri vsakem odmoru so se zakadili proti Dozi in mu odtrgali kos mesa. Kdor se je branil, so ga precej posabljali. — Doza je mirno in tiho trpel. Nazadnje se je zgrudil mrtev na tla. Kakor mučenec je umrl ta kmečki kralj. Plemstvo še ni imelo zadosti, pobijali so kmete, kjer so jih dobili. V par mesecih je bilo pomorjenih še 50 tisoč kmetov.

Sešli so se plemenitaši in napravili oktobra leta 1514. nove postave, po katerih je bil kmet popolni suženj svojega gospodarja; bil je na slabšem, kakor neumna živina.

Čez 12 let je prišel sultan Soliman z mogočno vojsko. Cela Ogrska je bila kakor grob. V deželi je Turke zavladala. Le cerkev je ohranila vedno ljubezen in usmiljenje do tega ubozega trpina. Duhovniki so hodili po požganih vaseh in nepreglednih pustah, da bi dajali revežem vsaj versko tolažbo.

K ajdini setvi.

Naši gospodarji pogosto tožijo, da jim ajde slabo uspevajo in res je žalostno gledati po poljih, ki bi drugače morala razveseljivati vsako človeško oko. Setev stoji zares tako slabo, da ni vredno iti žet. Dotični gospodar najde vse mogoče vzroke slabemu stanju njegove setve, nikdar, ali pa le malokdaj je slišati, da bi rekel: »Kako bi pa naj lepo raslo, ko nisem nič gnojil.« V tem, da se ne gnoji, bo iskati najbrž pač največkrat vzrok, da je ajda slabo uspela.

Nekateri gospodarji ravnaajo na sledeči način: Sadi se krompir, katerega mu se pognoji z domačim gnojem. V jeseni sledi krompirju pšenica, rž ali ozimni ječmen — seveda brez gnoja — kajti gnojila se je krompirju in zemlja je še zelo dobra. V sternih čeh se poseje potem, kakor običajno ajda brez gnoja. In potem se človek naj čudi, da je slaba letina. Ko bi bilo dovolj domačega gnoja na razpolago, bi se seveda ajdi bolje godilo, toda to dejstvo, da primanjkuje domačega gnoja na vseh koncih in krajih, se ne da spraviti iz sveta. Kmet mora res varčevati z gnojem, kajti kmalu pride jesen in potem je v zadregi, ker ne ve, kam bi ga najprej zapeljal in kjer je najbolj potreben.

Dandanes imamo marsikaj, česar še naši očetje niso poznali in mi se jim čudimo, da so mogli brez tega izhajati. Nam se zdi, da bi ne mogli ničesar pogrešati. Kmet gnoji danes z umetnimi gnojili in že je slišati tu in tam: »Brez umetnega gnoja mi pa ni mogoče več izhajati.« In drugi se ga brani, toda ne bo več dolgo treba čakati in vsi bodo istega mnenja, kakor prvi. Najglavnejša stvar pri tem je le še to, da se naši gospodarji tudi privadijo umetna gnojila pravilno rabiti.

Govoril sem pred kratkim s kmetom na Štajerskem in ta mi je razkazoval svoja zemljišča, na katerih je za poskus majhne kose pravilno gnojil in sicer s kalijevo soljo, superfosfatom in čilskim solitrom. Gnojni deli so se krasno ločili od negnojene in pri ti priliki je bil navzoč tudi sosed, ki je kupil — ne vem od koga — iz Budimpešte neko umetno gnojilo za 12 kron. To robo je potrosil na raznih mestih svojega posestva — v skupni površini bi bilo tega gotovo 1 oral. In možak se je čudil, da se gnojenje ni prav nič poznalo.

Kdor ne ve, kako in koliko se pravilno gnoji, naj vpraša katerega znanca, ki je že v umetnih gnojilih izkušen; ali pa naj se obrne na kmetijsko družbo, katera mu bo rade volje dala potrebno pojasnilo. Nadalje daje brezplačno pojasnila o vseh takšnih vprašanjih zastopstvo kalijevega sindikata v Ljubljani, Marmontova ulica 14.

Enostransko gnojenje, na travnikih, njivah, vinogradih itd., to je gnojenje samo z enim gnojilom velja za nepravilno in nezadostno. Vsaka rastlina mora dobiti 3 hranilne snovi, kali, fosforovo kislino in dušik. Kar velja za drugo, velja pač tudi za ajdo in kljub temu se tukaj tako mnogo greši. Gnoj se še vedno po večini samo s superfosfatom. Izgovor, da je še drugih snovi dovolj v zemlji se sliši zelo pogosto, ako je pa tudi to resnično, je drugo vprašanje. Slučaj bo zelo — kakor bela vrana — da bi bila zemlja napolnjena s kalijem in dušikom tako, da bi bilo to gnojenje nepotrebno.

Za 1 hektar ajde zadostuje 150 kg kalijeve soli, 300 do 400 kg superfosfata in 100 kg čilskega solitra; včasih bi bilo tega gnojila tudi 50 kg dovolj, kakor je pač zemlja. Po čilskem solitru rastline hitro rastejo in čim prej dorastejo in dozori, tem bolje je, da jih slana ne dohiti. Ako je mogoče, tedaj se naj potrosi kalijeve sol pomešana s superfosfatom in polovico čilskega solitra nekaj dni pred oranjem; na vsak način pa se naj podorje. Druga polovica solitra se potrosi ob suhem vremenu, najbolje pred dežjem, ko je ajda dobro pognala.

Izleti šolarjev v mesta.

Vedno bolj prihajajo v navado izleti šolarjev. Iz mest gredo dijaki na sveži zrak kmečkih vasi, da si pod vodstvom profesorjev ogledajo lepoto domačih krajev. V zadnjem času so pa začeli dobri učitelji šolarje iz dežele voditi v mesta. »V mesta, v Ljubljano...« to vleče, to mika... Videti enkrat lepe hiše, mogočne cerkve, vse, v čemur so slišali pripovedovati svoje starše in druge! — Določi se izlet. Otroci pritiskajo toliko časa starše, včasih zelo revne, da jim morajo dati potrebni denar. Z navdušenjem se podajo na pot, nekaj velikega, nekaj posebno lepega pričakujejo. Vidijo res zadosti. Za otro-

ka iz vasi je Ljubljana bajna krasota. Peljejo jih v muzej in na grad; po ulicah gledajo izložbe, glavne cerkve se obiščejo, vrh tega dosti gospode, samo lepe obleke, v gostilni nekaj pijače, da se domišljija še bolj razburi. — Domov pridejo vsi veseli. »To je bilo lepo.« —

Ljubljana, mesto s svojim lepim življenjem jim ne gre več iz spomina. »V Ljubljano nazaj«, to je zdaj tiha želja njih srca, ki je pogosto več ne zapusti. »V Ljubljano grem služiti,« je njih trdni sklep precej, ko odrastejo. — In to je tema stran onih lepih izletov. Otroci vidijo v Ljubljani le to, kar je lepega. Gnilobe, ki je v jedru mestnega življenja, ne spoznajo. — Čudno, da naši vzgojitelji še niso prišli do spoznanja, kako taki izleti pospešujejo beg iz dežele v mesta. Ti živi utisi se iz otrokove duše več ne zgubijo. Sam sem poznal več otrok, ki so si v šolarskih letih ogledali Ljubljano in potem komaj čakali, da so zapustili domačo hišo. Ali je torej pametno na ta način pospeševati beg iz dežele?

Res bodo otroci sami tudi našli pot v Ljubljano, toda šola naj nikar tega namenoma ne podpira. Odsvetovati se mora vsem učiteljem, prirejati v Ljubljano izlete. Koliko lepše bi bilo, ko bi šla šola pogledat uzorna gospodarstva, lepo živino, rodovitno polje. Kmečki otroci naj dobijo veselje do kmečkega dela. Naj se ne ugovarja, da otroci nič ne razumejo. Kmečki otrok mora pomagati pri vseh delih na domačem posestvu. Kar pa človek sam dela, navadno tudi lahko razume. Mali otroci dobrih gospodarjev vedo pogosto več o tem, kakor si mi mislimo. Težava je seveda v vzgoji. Če učitelj sam prav nič gospodarstva in kmetijstva ne ve, ni mogoče veselja pri drugih zbuditi. Če misliš sina ali hčer pozneje v mesto dati, ga le pusti na take izlete, drugače naj pa raje doma ostane.

Prašiči v starih časih.

Mi smo zelo napihnjani na svojo učenost. Vsaka gospodinja misli, da popred niso znali tako živali krmiti in pitati, kakor zdaj razumejo skrbne matere. Zlasti o prašičih se misli, da jih prejše čase še poznali niso. Stara poročila nam pa poročajo, da so tudi stari gospodarji, ki so pred tisočletji živeli, dobro prašiče redili.

Pri nas imajo svinjske pastirje prav ta zadnje. Stari pesniki so pa imenovali pastirje prašičev božje pastirje.

Aristotel, največji učenjak pred Kristusom nam prašiče prav natančno popisuje. »Od vseh živali,« pravi, »se prašič najlažje navadi na vsako krmo in se najhitreje odebeli. V 60 dneh lahko debel postane. Toda prve 3 dni se mora postiti, da potem temrajše je in se odebeli, če je enkrat pošteno lačen. Da se bo prašič dobro redil, mo-

ra veliko požirati. (Zato modrost starega Aristotela vedo tudi naše gospodinjice, seveda le iz svoje skušnjaje.) Tudi valjanje v blatu jim ne škoduje.

V Rim so dobivali najboljše prašičje meso iz Galije, sedanje Francoske. Tam so postali prašiči tako debeli, da niso mogli ne stati, ne hoditi. Neki prijatelj Voluminij je poslal iz Španske svojemu prijatelju 2 rebri, ki sta bili odrezani iz celega prašiča s kožo vred. Tehtali sta 23 funtov. Špeh sam je bil debel 1 čevelj in 3 cole. Na Grškem so pa imeli prašiča, ki je bil večji, kakor velika krava. Drugi je imel tak špeh, da je miš v njem svojo gnjezdo napravila. Ob času Kristusovem so se ravnali po sledečih pravilih: Prašiči naj se pasejo na močvirnih travnikih. Pitati se morajo z bobom, želodcem, ječmenom in drugim žitom. Poleti se pasejo le zjutraj in zvečer, ko je hladno, spomladi jih spravi na pašo precej, ko izgine sneg. Da ima svinja več mleka, se mora prav dobro kumiti. Posebno dobro ji tekme namočeni ječmen. Svinjo pripustijo, ko je stara 2 leti, za pleme je dobra pet let. Navadno ima toliko mladičev, kolikor seskov. Če jih ima manj, ni za rabo, če jih ima več, prerokuje. Tako je Enejeva svinja vrgla 30 mladičev, kar je pomenilo nekaj posebnega. Res je Eneja 30 let pozneje ustanovil novo mesto Albo, od katere je Rim dobil svoje prebivalce. En pastir pase 100 do 150 starih prašičev, mladičev še enkrat toliko. Navadi jih, da poznajo glas roga, kdaj je treba na pašo, da vstanejo in gredo iz kočev. V gozdu zvečer pastir zopet zatrobi in prašiči se zberejo za pot domov. To je bilo prav podobno, kakor še zdaj Hrvatje znajo. — Sicer je pa prašič zelo neumna žival, ki nikdar ne pozna glasu svojega gospodarja.

Zgodilo se je vendar, da so ukradeni prašiči svojega gospodarja po glasu zpoznali. Enkrat so se vsi ukradeni prašiči spravili na skrajno stran ladje, ki se je vsled tega nagnila in potopila, prašiči so pa plavali do bližnje suhe zemlje.

Stari so posebno cenili prašičja jetra. Marus Apicijus je učil, kako se mora prašiče krmiti, da dobe posebno velika jetra. »Daj mu,« pravi, »veliko suhih fig za hrano in medice za pijačo, potem ga naglo zakolji, pa bo imel velika jetra.«

Rimski kuharji so znali prašiče na petdeset načinov pripravljati. Pri velikih gostijah so kar celega mrjasca, kakor živega prinesli na mizo. Gospodar mu je zasadil nož v trebuh, iz katerega so živi kosi izleteli. Drugod so imeli razne sladkarije in sladke praške.

Za cesarja Aliksandra Severa je nastalo veliko pomanjkanja živine. Cesar je ukazal, da ne sme nobeden mlade krave, doječe svinje ali pujsa, ki je še sesal, zaklati. V dveh letih je bilo povsod zadosti mesa.

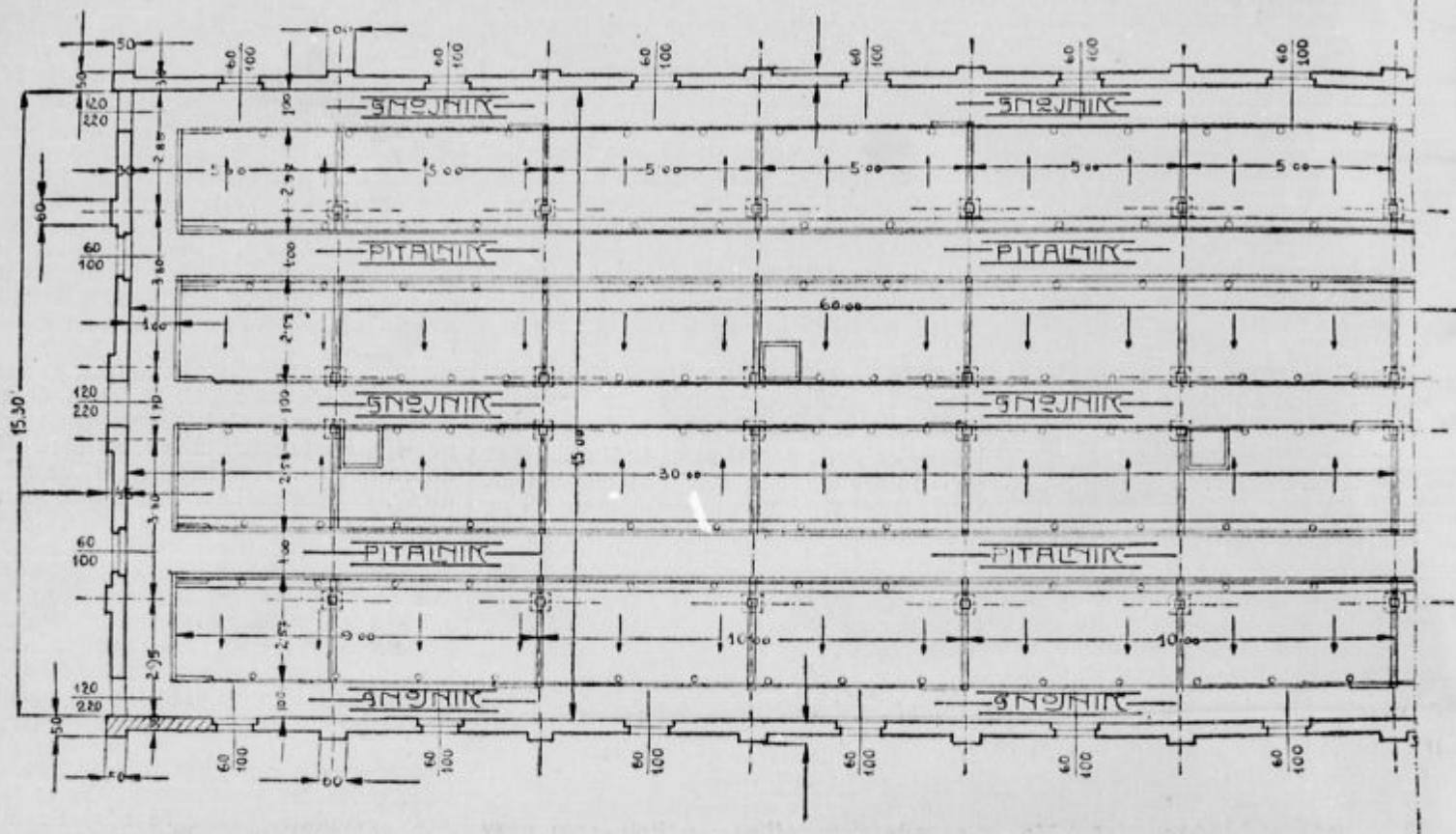
Pitališče prašičev v Št. Lovrencu.

Spodaj prinašamo načrte, po katerih je napravljeno najmodernejšo pitališče na Kranjskem. Stavba je pita-

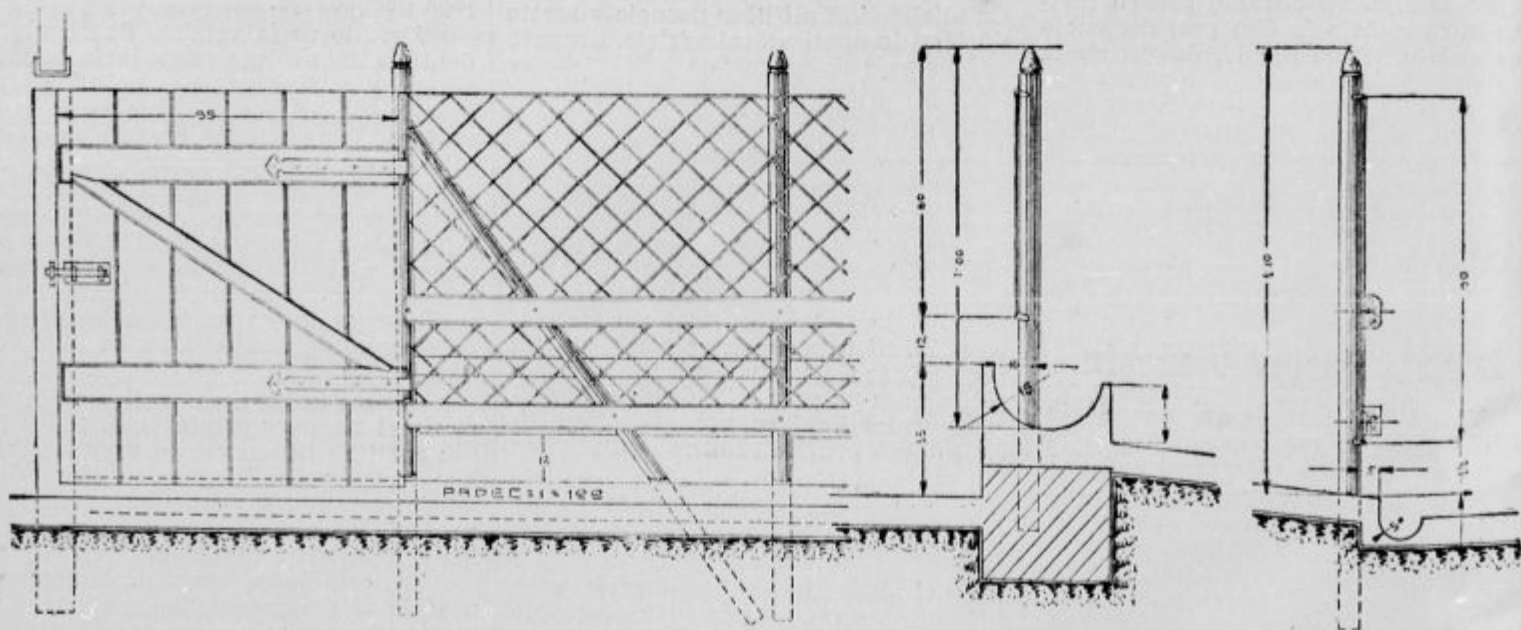
stora je za 300 prašičev. Hodnikov je pet, po dveh se donša krma, po treh se pa odvažajo gnoj. Po prvih dveh hodnikih se bo položil tir, da bo vozil po njem voziček, naložen s krmo. Tla po celem pitališču so iz betona, po hodnikih so ravna, v kočih pa od korita vi-

stelje. Kdo jo bo pa tudi za toliko živali pripravil? Prašiči je pa tudi prav nič ne pogrešajo. Leže na deskah.

Pri pitališču je posebno povdarjati, da je kar mogoče preprosto in poceni zidano. Preprosto in poceni naj bi zidali tudi naši gospodarji in imeli

Načrt pitališča.

Pregraja za pitališča.

lišče, prostor za prašiče. Ta prostor je 31 m dolg in 15 m 30 cm širok. V njem so štiri vrste svinjakov in v vsaki vrsti po 6 kočev, torej je vseh kočev 24. Pro-

seča za kakih 15 cm, da gnojnica hitreje odteka. V kočih so po tleh položene deske, ker goli beton bi bil premrzal. V pitališču namreč ne rabijo nikake

bomo veliko dobrih in zdravih in pripravnih svinjakov po deželi. Posebno preprosta je pregraja po pitališču. Zabetonirana je 29 m dolga vrsta železnih

T kosov, visokih po 120 cm. To železje je na več mestih prevrtano, na železo so priložene 3 cm močne hrastove deske in na T železo z vijaki pritrjene. To železje nosi celo vrata.

Tržni pregled.

Angleži, Amerikanci in Nemci so osnovali na Kitajskem z velikimi stroški moderne kmetijske šole ter poslali tja najboljše učne moči, najboljše stroje in najboljše živino. Vsaka teh šol, v katerih se bodo mladi Kitajci zastopj podučevali, stane nad 1 milijon kron. To so trgovci, ki vedo, da bodo učenci pospeševali po končanih šolah v veliki Kitajski, izdelke tvrdk, katere se jim bodo tam priporočile. — Mi si še domačega trga ne moremo osvojiti. Trst je pred mani, kamor pošiljajo tuje kmetijske pridelke in jih drago prodajajo, mi pa doma čakamo, kdaj kdo pride. — Letos je naglo padla cena prašičev. Nekaterim se zdi nerazumljivo, da je letos tako slaba kupčija, ki je vendar tako malo lepih prašičev. — Ne vedo, da pride na mesec do 138.000 kg svinjskega mesa iz Srbije. Toda v zadnjem času nam je Nemčija še bolj nevarna postala, kakor Srbija. Ko so sklepal trgovinske pogodbe, so mislili naši zastopniki, da bo Nemčija vedno dober trg za našo živino. Izgovorili so si torej, da sme Avstrija na leto do 70.000 prašičev uvažati in so zato dovolili Nemcem velike ugodnosti v trgovinskih izdelkih. Toda letos imajo na Nemškem prašiči še veliko slabšo ceno, kakor pri nas. Dne 17. junija so prodajali lačne prašiče na mestni trg postavljene, 80 do 100 kg težke 1 kg žive teže v Berlinu 98 do 102, v Lipskem in drugih mestih še malo cenejše, ko so jih na Dunaju isti dan plačevali po 136.

Začeli so zdaj uvažati iz Nemčije k nam prašiče. Pride jih 2—3000 na teden. Na Češkem so naši kupci zgubili najboljše odjemalce. Plačati morajo sicer 12 K carine, toda prodajalci vendar izhajajo, ker so živali na Nemškem tako po ceni. Prav isto je z govedjo, dasiravno se tako očito pri govedu ne kaže. V renici je živina in vsi mlekarški izdelki na Nemškem cenejši, kakor pri nas, čeprav so delavci precej dražji. Kje je vzrok? Prašiči se prve mesece pasejo zunaj in pozneje krmijo s kupljenim krmo, kar se prav dobro izplača, dokler imajo prašiči vsaj srednjo ceno. Izredili so toliko živali, da je vsled tega cena zelo padla. Zdaj tudi nemški kmetje skoro ne morejo shajati. Za nas je to nauk, da kolikor mogoče pomnožimo z vsemi pripomočki število prašičev. Nemci pojedjo trikrat toliko mesa, kakor ga snemo v naših krajih, vendar še lahko prodajajo. Gotovo bodo vsled nizkih cen na Nemškem veliko manj prašičev redili. Zato bodo drugo leto cene zelo visoke. Pripravimo se časno na ugodni trenutek.

Na Avstrijskem je železo pri 100 kg za 6 K dražji, kakor na Nemškem. To je napravil kartel. Vendar se tudi tem oderuhom bližajo slabi časi. Vsled visokih cen so hoteli naglo milijone zaslužiti. Pomnožili in razširili so zelo svoja podjetja, da bi prej obogateli, ker so mislili, da se bo poraba železa tako hitro množila, kakor njih poželjenje po denarju. Prišli so slabi časi, ljudje nimajo denarja, blago je za ostajalo. Država rabi za železnice, mornarico in vojsko velike množine železa, toda državni zbor ne deluje, na svojo pest se pa še ministri boje delati. — Goveja živina ima splošno še zelo slabo ceno, dasiravno se na naših semnjih nekoliko dražje plačuje. Vsled obile košnje bodo kmetje živino lahko redili. Naj pa nastane kaka suša, bo cena gotovo še bolj padla. Dne 22. junija je bilo na dunajskem trgu 4125 glav govedi. Prodajali so voli: ogrske I. a 82 do 112, II. 70 do 80, III. 64 do 77; gališke I. a 89 do 100, II. a 82 do 89, krave 72 do 90. Pri teh cenah se pri goveji živini seveda ne da veliko zaslužiti. Na debelo se na dunajskem trgu plačuje govedina (sprednja) 138 K za 1 kg, zadnja 160 K, teletina 164 K, prašičje meso 187 K. Koncem maja in začetkom junija so mlekarke izdelke prav slabo prodali. Na Dunaju so prodajali pasteurizovano mleko po 12 h 11; masla so imeli nad 8 vagonov v skladiščih; vse mlekarne so bile preobložene; dansko maslo se je prodajalo na Dunaju po 3 K, nizozemsko po 288. Vsi trgovci, ki so napravili kak sklep po visoki ceni, so precej zgubili. Splošno je blaga precej preveč. Poleti gre veliko masla po letoviščih. Zdaj se nam do jeseni ni veliko bati. Takrat pa pride lahko do večje nevarnosti, če bo paše veliko. Zanimive so cene za sveže mleko na drobno po avstrijskih mestih. Na Dunaju se prodaja liter 32, v Gradcu 26, v Celovcu 26, v Trstu 32, v Gorici 22, v Ljubljani 20, v Pragi 28, v Brnu 26, v Splitu 40, v Dubrovniku 50 vin. Trgovci z mlekom si sedaj žele veliko suše, da bi bilo malo otave in malo paše. Zato seveda kmetje niso. Bog bo pa napravil vse prav po svoji previdnosti. Zitu je v naših krajih moča veliko škodovala. Skoro povsod je žito poglelo. V drugih krajih so imeli pa zelo občutno sušo. Na Laškem, na Španskem in v Rumuniji so prav težko dežja pričakovali. Splošno je po svetu dežja manjkalo. V Ameriki bodo imeli letos do 300 milj. bušelnov ali 81 milj. hl le pšenice na prodaj. Preteklo leto je niti polovico te množine niso imeli, dasiravno so se hvalili z izvanredno dobro letino. Pšenica bo jeseni skoro gotovo padla v ceni. Kdor jo ima še, naj jo naglo prodaja. Dne 23. junija so prodajali na Dunaju: pšenico najboljšo ogrsko 14 K 5 vin. do 14 K 58 vin., slovaško 13 K 95 vin. do 14 K 50 vin., domačo 13 K 40 vin. do 13 K 70 vin., rumunsko 14 K 20 vin. do 14 K 60 vin. Ta mora biti res nekaj posebnega, ker se najdražje plačuje; rž 10 K 25 vin. do 10 K 60 vin., ječmen za krmo 7 K 40 vin., oves najboljši 8 K

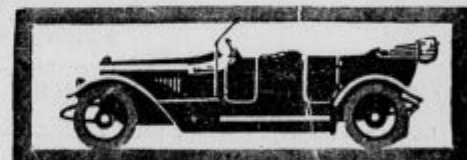
65 vin. do 9 K 20 vin., navadni 7 K 95 vin. do 8 K 35 vin., turšica ogrska ali rumunska 7 K 80 vin. do 8 K 10 vin., proso 8 do 10 K, krompir 3 K 50 vin. do 4 K 50 vin. Žitne cene so res zelo visoke. Zadnje dni so precej padle.

Prašiči gredo v ceni stalno nazaj. Blaga je preveč, prodati se ne morejo. Zmota je, da so cene nizke, ker ljudje nimajo denarja, dasiravno ga povsod manjka. Avstrijsko-ogrsko banka že dolgo ni izdala toliko menic. Čez 700 milj., si je izposodila na ta način. Dne 23. junija je bilo na Dunaju 9054 prašičev za meso in 8700 debelih. Plačevali so prašiče za meso: I. a 126 do 132 K, II. a 120 do 125 K, III. a 112 do 119 K; debela I. a 114 do 117 K, II. a 108 do 113 K, III. 102 do 107 K.

Največ se vedno prodaja II. a. Najboljša I. a je zelo redka. Naši navadni prašiči je skoro ne dosežejo.

Silno slabo gre kupčija v južni Ameriki. Tam je skoro vse pred polomom. Kapitalisti so milijarde vtaknili v podjetja, ki ne gredo. V onih puščavah se zemlja skoro dražje plačuje, kakor pri nas. Moralo je priti pri takih razmerah do poloma. V Mehiki so Francozi izgubili nad 1 milijardo kron.

Slabo blago vedno bolj ponujajo po časopisih. Res upravnitstva rada sprejemajo taka vsiljiva priporočila, ker jim veliko nesejo. Naj bo vsak previden pri naročevanju. Kar se preveč hvali, je malokdaj dobro.

AUTOMOBILI

za šport, izlete in tovorjenje, autobuse

Laurin & Klement, del. dr.

Mlada Boleslava,

največja avstr. tovarna avtomobilov. - Podružnice:

DUNAJ, PRAGA, BRNO, BUDIMPESTA.

Zastopnik: G. Diescher, Gradec, Feinlichgasse 13.

Izdelovanje in naj-
večja zaloga

kljnih pasov

(bruh-bandov)

Trebušni pas od K 5, 7, 8 do 20; kljni pasovi od K 4, 5, 6 in 8; pasovi na obo strani podvojene cone, pasovi za otroko od K 1'60, do 4. — Zaloga blaga iz gumija za babico in bolnico, gumijev negavico in blazine. Umotne noge, roke itd. Za gosp. zdravniko zaloga vsakovrstnih instrumentov.

Za obilna naročila se priporoča

K. PIOTROWSKI, Ljubljana

33 Sv. Petra cesta (Levčeva hiša) št. 33.

Pe konkurenčnih cenah. Vprašanjem po pošil naj se priloži znak.

Št. 14848/14.

Razpis.

2149

Strežniška šola v deželni bolnici ljubljanski.

Z dnem 15. septembra t. l. se otvori v ljubljanski deželni bolnici šola za bolniške strežnice z dveletno učno dobo, združeno z internatom v prostorih cesarja Franca Jožefa zavetišča.

V to šolo se sprejemajo:

a) brezplačno prosilke, ki se zavežejo, da se bodo po dveletni šolski izobrazbi in ako so si pridobile državno strežniško diplomu, posvetile strežniški stroki in da bodo v slučaju, ako jih potrebujejo zdravstvena okrožja ali dežela, proti primerni plači prevzele službo okrožnih ali bolničnih strežnic; ta obveznost velja po pridobitvi diplome najmanj za dobo 5 let.

b) proti mesečni odškodnini 70 K tudi druge prosilke v kolikor dopušča prostor.

Sprejemne prošnje je opremiti z domovnim in krstnim listom (pri mladoletnih s privolilno izjavo očeta ali varstvene oblasti), z uradnim izpričevalom o uspešno dovršeni meščanski ali višji dekliški šoli, oziroma z dokazilom o splošni izobrazbi, s popisom dosedanjega službovanja ter potrdilom o cepljenih kozah.

Tako opremljene prošnje je vložiti

do 1. avgusta 1914

na vodstvo deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani.

Da dokažejo telesno usposobljenost, se imajo prosilke zglasiti pri pristojnem c. kr. okrajnem zdravniku. (v Ljubljani pri mestnem fizikatu).

Prosilke dobe pismeno obvestilo, da se določena dne osebno zglasijo pri sprejemni komisiji, ki bo odločila o vsprejemu. Sprejmo se najprvo začasno, po dvamesečnem zadovoljivem učenju pa definitivno. Vse nadaljne podatke se izve pri vodstvu deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani.

Deželni odbor kranjski,

v Ljubljani, dne 25. junija 1914.

Rabim enega dobro izurjenega

mizarskega pomočnika!

Obenem se sprejme tudi v pouk mizarski vajenec. Oglasiti se je pri Ig. Ažman v Kropi, do 10. julija 1914. 2134

Znano prvovrstno, izvirno francosko

semensko ajdo

ima letos zopet

Vilh. Steinherz, Ljubljana,
Dunajska cesta, Mathianovo dvorišče.

Slovincem

najbolj pripravna, dobra in najcenejša pot

v Ameriko in Kanado je čez TRST

na snažnih parnikih - velikanih CUNARD LINE

Pojasnila in vozne karte daje:

Andrej Odlasek v Ljubljani,

Kolodvorska ulica 35,

poleg znane gostilne „PRI TIŠLARJU“

112

Proda se zelo lepo

posestvo z mlinom

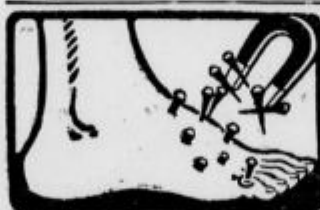
in malo ročno opekarno. Zaraščeni gozdi so oddaljeni četrte ure od poslopja. Tik biše je lep sadni vrt, na katerem stoje skedenj, šupa, svišli in kozolec. Prav blizu poslopj je polje in travniki. Vsa poslopja so krita s cementnim strešnikom. Hišno poslopje je na treh vogalih že prenovljeno od temelja do vrha betonirano iz najbolj. materijala. Tri sobe so že popolnoma gotove. Ker je čas ugoden in vse pripravljeno, se vse delo lahko kmalu izvrši. Potem se odproda lahko opeka in orodje. Žgane opeke je 45.000, lanske mrve 35—40.000 kg. Več pove lastnik Anton Bezljaj v Preski št. 26, pošta Medvode. 2006

GORČEVA

**KOLESA PRIZNANO NAJ:
BOLJŠA SEDANJOSTI X**

A. GOREC

**LJUBLJANA MARIJE TERE:
ZIJE CESTA št. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAH:
TEVAJTE PRVI SLOV. ČENIK
BREZPLAČNO**

500 K Vam plačam če Vaših kurjih oces, bradavic in trde kože tekem 3 dni bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin RIA-balsam. — Cena lončku z jamstvenim pismom 1 K, 3 lončki K 2-50. Memeny, Hasechau (Nassa) Post. pred. 12,711 Ogr.

V najem se da takoj pod ugodnimi najemniškimi pogoji, zelo dobro idoč

MLIN

Več pri lastniku

(4 pare kamnov in stope)

A. Indihar Škofja Loka, kolodvor.

Sprejme se gospodinja

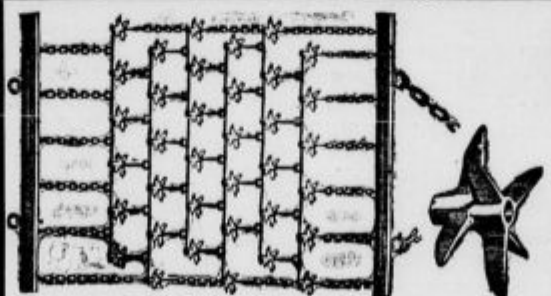
katera bi vodila malo obrt samostojno in oskrbovala troje otrok, ki hodijo v šolo. Znati mora dobro računati in pisati. Nastop službe 1. julija 1914. Plača po dogovoru. Naslov pove uprava lista pod števil. 2133. (Znamka za odgovor!) 2133

Tovarne za Asbestškrilj „Zenit“

družba z omejeno zavezo Mor. Zumberk

dobavljajo najboljši in najcenejši krovski materijal.

KDOR
800
RABI

bencin-motorje, elektro-motorje, pluge navadne z lesenim gredlom ali univerzalne jeklene, brzoparilnike, kosilnice in druge stroje za košnjo, vratila, mlatilnice, slamoreznice, stiskalnice za grozdje in sadje, orodje za sadjarstvo, pritikle in stroje za vinograde, stroje in priprave za mlekarno, orodje za rokodelce, dalmatinski portland cement, mreže za ograje, traverze ali železniške šine, železnino ali karkoli, naj se obrne na najsterejšo, širom Kranjske, Štajerske in Primorske, dobroznano domačo tvrdko in razpošiljalnico poljedelskih strojev

FR. STUPICA v Ljubljani,
Marije Terezije cesta 1.

Založništvo edino pristnih izvirnih ameriških kosilnih strojev »DEERING«. Čeniki, ponudbe in obisk zastopnika na željo brezplačno! C. kr. založnik smodnika in raznega razstreljiva. Zaloga vžigalnih vrvic. Najboljša postrežba. Najnižje cene.

